

Троян Павло Юрійович
Перший секретар
Посольства України в Австралії
Troian Pavlo
First Secretary of the
Embassy of Ukraine in Australia
ORCID: 0009-0004-4362-7353

DOI: 10.25313/2520-2294-2024-10-10400

ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

PROSPECTS OF ECONOMIC INTERACTION OF UKRAINE WITH THE COUNTRIES OF THE SOUTHEAST ASIA

Анотація. Вступ. Сьогодні Україна знаходиться на стадії активного пошуку нових економічних партнерств, що зумовлено глобальною трансформацією економічних зв'язків. Країни Південно-Східної Азії, які демонструють динамічний економічний розвиток, набувають статусу важливих стратегічних партнерів для України.

Мета. Метою статті є проведення комплексного аналізу перспектив економічної взаємодії України з країнами Південно-Східної Азії, виявлення ключових можливостей для розвитку двосторонніх і багатосторонніх відносин, а також визначення стратегічних заходів, які можуть сприяти зміцненню економічної співпраці.

Матеріали і методи. У дослідженні використано такі матеріали: нормативно-правова база, що регулює економічні відносини між Україною та країнами Південно-Східної Азії; наукові праці вітчизняних і міжнародних авторів, присвячені питанням економічної інтеграції та міжнародного співробітництва; аналітичні матеріали, що висвітлюють перспективи та виклики економічної взаємодії; статистичні дані, які характеризують експортно-імпортні відносини України з країнами зазначеного регіону.

У процесі дослідження застосовано низку наукових методів, зокрема: аналіз і синтез, метод теоретичного узагальнення та систематизації – для вивчення і інтерпретації економічних даних; метод порівняльного аналізу – для оцінки економічних показників і тенденцій співпраці України з країнами Південно-Східної Азії; системно-структурний аналіз – для виявлення ключових факторів впливу на економічну взаємодію; метод логічного узагальнення – для формулювання висновків і рекомендацій щодо оптимізації співпраці між Україною та країнами Південно-Східної Азії.

Результати. У науковій статті проведено аналіз торговельних відносин між Україною та країнами АСЕАН у 2023 році, який виявив значну роль Південно-Східної Азії для української економіки, зокрема в експорті сільськогосподарської продукції та імпорті технологічних товарів. З'ясовано, що спостерігається помітний дисбаланс між експортом та імпортом, що вказує на необхідність розвитку стратегії диверсифікації експорту та стимулювання торгівлі високотехнологічними товарами. Визначено, що для досягнення більш збалансованої торгівлі з країнами АСЕАН Україні можливо розглянути такі кроки: посилити експорт продукції з високою доданою вартістю, спростити митні процедури, відновити сільськогосподарську інфраструктуру, продовжити зусилля дипломатичних установ для просування експорту, перевірити ефективність двосторонніх угод, покращити інформаційні ресурси, спростити експортне погодження, розробити пільгові кредитні програми, створити Комітет АСЕАН в Україні, відкрити торговельно-економічну місію в Південно-Східній Азії, розробити рішення для відкритості ринків, розглянути відкриття Українського Дому в Індонезії та досягти угод про зони вільної торгівлі з кількома країнами регіону.

Перспективи. У подальших наукових дослідженнях доцільно зосередити увагу на детальному вивченні механізмів економічної взаємодії між Україною та країнами Південно-Східної Азії, зокрема аналізу впливу зовнішньоекономічних факторів на торговельні відносини. Встановлено, що важливим напрямком подальших досліджень є оцінка потенціалу співпраці у високотехнологічних галузях, що може сприяти розвитку конкурентоспроможності на міжнародному ринку, а також необхідно розробити моделі оптимізації експортних стратегій, що враховують специфіку ринків країн Південно-Східної Азії.

Ключові слова: перспективи, економічна взаємодія, Україна, країни Південно-Східної Азії, АСЕАН.

Summary. Introduction. Today, Ukraine is at the stage of actively searching for new economic partnerships, which is due to the global transformation of economic relations. The countries of the Pacific region, which demonstrate dynamic economic development, acquire the status of important strategic partners for Ukraine.

Purpose. Goal. The purpose of the paper is to carry out a comprehensive analysis of the prospects of economic interaction of Ukraine with the countries of the Southeast Asia, to identify key opportunities for the development of bilateral and multilateral relations, as well as to identify strategic measures that can contribute to strengthening economic cooperation.

Materials and methods. The following materials were used in the study: the regulatory and legal framework regulating economic relations between Ukraine and the countries of the Southeast Asia; scientific works of domestic and international authors, devoted to issues of economic integration and international cooperation; analytical materials highlighting the prospects and challenges of economic interaction; statistical data characterizing the export-import relations of Ukraine with the countries of the specified region.

A number of scientific methods were used in the research process, in particular: analysis and synthesis, the method of theoretical generalization and systematization – for the study and interpretation of economic data; the method of comparative analysis – to assess the economic indicators and trends of Ukraine's cooperation with the countries of the Southeast Asia; system-structural analysis – to identify key factors influencing economic interaction; the method of logical generalization – for formulating conclusions and recommendations regarding the optimization of cooperation between Ukraine and the countries of the Southeast Asia.

Results. The scientific paper analyzes the trade relations between Ukraine and the ASEAN countries in 2023, which revealed the significant role of the Southeast Asia for the Ukrainian economy, in particular in the export of agricultural products and the import of technological goods. It was found out that there is a noticeable imbalance between export and import, which indicates the need to develop a strategy for diversifying exports and stimulating trade in high-tech goods. It was determined that in order to achieve a more balanced trade with the ASEAN countries, Ukraine should: strengthen the export of products with high added value, simplify customs procedures, restore agricultural infrastructure, further use diplomatic institutions to promote exports, check the effectiveness of bilateral agreements, improve information resources, simplify export approval, develop preferential credit programs, create an ASEAN Committee in Ukraine, open a trade and economic mission in Southeast Asia, develop solutions for market openness, consider opening a Ukrainian House in Indonesia, and reach agreements on free trade zones with several countries in the region.

Discussion. In further scientific research, it is advisable to focus attention on a detailed study of the mechanisms of economic interaction between Ukraine and the countries of the Southeast Asia, in particular, the analysis of the influence of foreign economic factors on trade relations. It was established that an important direction of further research is the assessment of the potential of cooperation in high-tech industries, which can contribute to the development of competitiveness in the international market, and it is also necessary to develop models for optimizing export strategies that take into account the specifics of the markets of Southeast Asia countries.

Key words: prospects, economic interaction, Ukraine, countries of the Southeast Asia, ASEAN.

Постановка проблеми. Глобалізація та активні трансформації світової економіки, призводять до того, що Україні необхідно переосмислити свою зовнішньоекономічну стратегію, зокрема в рамках співпраці з країнами Південно-Східної Азії, які демонструють значний економічний розвиток. Варто відзначити, що даний регіон, демонструючи високі темпи зростання, представляє собою перспективні стратегічні можливості як для економіки країни, так і для українських підприємств, проте варто відзначити, що за сучасних умов існує низка суттєвих викликів, які ускладнюють економічну інтеграцію.

До основних проблем, пов'язаних зі складністю економічної взаємодії України з країнами Південно-Східної Азії, належать: недостатня обізнаність українських суб'єктів господарювання щодо специфіки ринкових умов та культурних особливостей цих країн, наявність бар'єрів у вигляді митних тарифів і технічних регуляцій, а також відсутність дієвих механізмів реалізації економічних ініціатив. Варто відзначити, що дані фактори суттєво знижують конкурентоспроможність українських товарів та послуг на міжнародному ринку. У зв'язку з цим виникає

нагальна потреба в дослідженні економічних взаємозв'язків між Україною та країнами Південно-Східної Азії, яка обумовлена значним потенціалом для посилення співпраці у сферах торгівлі, інвестицій, технологій і науки. Систематичний аналіз наявних можливостей і викликів, а також розробка стратегічних підходів для інтеграції українських підприємств у дані динамічно зростаючі ринки, стають особливо важливими в сучасних умовах.

У цьому контексті особливо актуальним постає питання проведення ґрунтовного аналізу перспективних напрямів економічної взаємодії, включаючи дослідження експортно-імпортних операцій, динаміки торговельних потоків, митно-тарифної політики, а також інвестиційних можливостей, де даний огляд дозволить глибше оцінити потенціал економічного співробітництва між Україною та країнами Південно-Східної Азії, визначити основні виклики та запропонувати стратегічні підходи для підвищення економічної взаємодії України з країнами Південно-Східної Азії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про зростаючий інтерес дослідників до

проблематики економічної взаємодії України з країнами Південно-Східної Азії, що зумовлено глобальними змінами в міжнародних економічних відносинах та стратегічною переорієнтацією України на нові ринки. У роботі І. М. Крупені [1] наголошується на важливості налагодження українсько-азіатського співробітництва в умовах триваючої російської агресії, де автор підкреслює, що партнерство з країнами Південно-Східної Азії є одним із перспективних напрямів зовнішньоекономічної діяльності України. Наукова робота Д. О. Дейнеко [14] надає всебічний аналіз економічних аспектів співробітництва України з АСЕАН, зокрема визначає ключові виклики та можливості для українських підприємств у цьому регіоні, проте варто відзначити, що автор звертає увагу на важливість економічної диверсифікації та необхідність адаптації до специфіки ринків країн Південно-Східної Азії.

Вагомим внеском у дослідження нормативно-правової бази є Стратегія зовнішньополітичної діяльності України, яка визначає ключові напрями співпраці з країнами Азії, зокрема з членами АСЕАН, а також Експортна стратегія України («дорожня карта» стратегічного розвитку торгівлі), яка підкреслює необхідність розширення зовнішньоекономічних зв'язків у Азійському регіоні з метою зменшення залежності від традиційних торговельних партнерів.

Значний інтерес у науковій спільноті викликає підписання Україною Договору про дружбу та співробітництво в Південно-Східній Азії, що відкриває нові можливості для зміцнення співпраці у сферах торгівлі, інвестицій та технологій. На основі проведеного аналізу матеріалів Міністерства закордонних справ України можливо зробити висновок про значний потенціал у розвитку відносин між Україною та країнами АСЕАН, особливо в галузях продовольчої безпеки та високих технологій.

Однак, попри наявність значної кількості оригінальних та змістовних досліджень, залишаються невирішеними окремі ключові питання, що потребують поглибленого наукового аналізу. Зокрема, недостатньо дослідженими є практичні аспекти реалізації економічної взаємодії між Україною та країнами Південно-Східної Азії, зокрема щодо специфіки регіональних ринків, бар'єрів у сфері експортно-імпоротної діяльності, а також механізмів залучення інвестицій. Відсутність комплексного підходу до оцінки перспектив економічної взаємодії з країнами цього регіону актуалізує необхідність глибшого дослідження як теоретичних, так і прикладних аспектів проблематики.

Постановка завдання. Метою статті є проведення комплексного аналізу перспектив економічної взаємодії України з країнами Південно-Східної Азії, виявлення ключових можливостей для розвитку двосторонніх і багатосторонніх відносин, а також визначення стратегічних заходів, які можуть сприяти зміцненню економічної співпраці.

Для досягнення мети визначено наступні завдання: провести аналіз поточного стану економічних відносин між Україною та країнами Південно-Східної Азії; дослідження основних факторів, що впливають на економічну взаємодію; розробка рекомендацій та ефективних стратегій виходу на ринок країн Південно-Східної Азії. При проведенні дослідження були використані загальнонаукові й спеціальні методи дослідження, зокрема аналіз і синтез, метод теоретичного узагальнення та систематизації, метод порівняльного аналізу, системно-структурний аналіз, метод логічного узагальнення тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток взаємовигідного економічного співробітництва з державами Південно-Східної Азії, їх об'єднаннями та регіональними організаціями, такими як АСЕАН, Форум «Азія — Європа» та АТЕС, є одним із ключових напрямків зовнішньополітичної діяльності України [1]. Україна має визначені національні інтереси в регіоні Південно-Східної Азії, що відображено в Стратегії зовнішньополітичної діяльності України, затвердженій Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 448/2021, зокрема у пунктах 145 та 149. У зазначеній стратегії акцентується, що Україна виявляє зацікавленість в участі в глобальних азійсько-тихоокеанських проєктах, за умови, що це не перешкоджає її європейській та євроатлантичній інтеграції, продовжить роботу над налагодженням співпраці з АСЕАН у сфері економіки та торгівлі, а також активно працюватиме над питаннями створення зон вільної торгівлі, розширення коопераційних зв'язків у військово-технічній, аерокосмічній та науково-технічній сферах, сприяючи залученню інвестицій до промислового та аграрного секторів з фінансових центрів регіону» [2].

Особливо варто відзначити стратегічне бачення Кабінету Міністрів України, який ще в 2017 році ухвалив Розпорядження від 27 грудня № 1017-р «Про схвалення Експортної стратегії України» на 2017–2021 роки. У даному нормативно-правовому документі підкреслюється важливість географічної диверсифікації експорту українських товарів, адаптації до змін на міжнародних ринках та пошуку нових перспективних ринків збуту. В Експортній стратегії зазначено, що основну увагу приділено країнам Європейського Союзу, а також ринкам, де українські виробники мають значний потенціал, зокрема Індонезії, Таїланду та Філіппінам. Варто відзначити, уряд країни намагається зосередити зусилля відповідних інституцій на підтримці українського бізнесу у виході на великі ринки Азії з високими темпами зростання. Крім цього, проведений аналіз Експортної стратегії України на 2017–2021 роки свідчить про недостатнє використання потенціалу зовнішньої торгівлі з країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону, такими як країни АСЕАН, Китай і Японія [3].

Україна ініціювала процес приєднання до Договору про дружбу та співробітництво в Південно-

Східній Азії у 2017 році, завершивши його у 2024 році після ухвалення Верховною Радою України 21 грудня 2023 року Закону України «Про приєднання України до Договору про дружбу та співробітництво в Південно-Східній Азії», який набрав чинності 13 січня 2024 року [4]. Дане стратегічне рішення має важливе значення для України, оскільки свідчить про політичну волю держав АСЕАН до співпраці з Україною, яка заснована на принципах миру, взаємної поваги до незалежності, суверенітету, рівноправності, територіальної цілісності та національної ідентичності. Договір про дружбу та співробітництво в Південно-Східній Азії підкреслює право кожної держави на існування без зовнішнього втручання, деструктивної діяльності або примусу; мирне вирішення розбіжностей або суперечок; відмову від погрози або застосування сили; принцип невтручання у внутрішні справи один одного; а також ефективну співпрацю відповідно до статті 2 Договору [5].

У контексті російсько-української війни, приєднання України до цього Договору посилить політико-дипломатичні зусилля в протидії агресії та проявам сили, сприятиме встановленню тісних зв'язків із Секретаріатом АСЕАН, а також забезпечить донесення об'єктивної інформації про війну в Україні та численні міжнародні злочини, вчинені державою-агресором росією, що, в свою чергу, має на меті залучення міжнародної підтримки.

У лютому 2024 року Міністерство закордонних справ України окреслило конкретні сектори, в яких Україна зацікавлена у співпраці з країнами АСЕАН, обираючи можливості для обміну досвідом та технологіями. До даних секторів належать продовольство та сільське господарство, цифрові технології, торгівля, енергетика, запобігання надзвичайним ситуаціям, розмінування, а також соціально-культурне співробітництво [6].

У 2023 році загальний товарообіг між Україною та країнами АСЕАН склав 1,846 млрд. дол. США, що підкреслює важливість країн Південно-Східної Азії як торгових партнерів для України. Розподіл експорту та імпорту свідчить про значну залежність України від поставок технологічних товарів і продукції легкої промисловості з країн зазначеного регіону, тоді як основні експортні потоки спрямовані на сільськогосподарську продукцію та харчові продукти. Зокрема, основні торговельні партнери, такі як В'єтнам, Індонезія, Малайзія та Таїланд, демонструють високі обсяги товарообігу з Україною, що вказує на сталий попит на українські сільськогосподарські продукти в регіоні.

Протягом 2023 року частка експорту з України до найбільшої субрегіональної організації країн Південно-Східної Азії і всього тихоокеанського регіону — АСЕАН склала 0,445 млрд. дол. США, або близько 24% загального товарообігу, тоді як імпорт з країн АСЕАН значно перевищував експорт-

ні показники, досягнувши 1,401 млрд. дол. США (76% товарообігу), де дана диспропорція зумовлена високим попитом на технологічні товари, електроніку та продукцію легкої промисловості з країн Південно-Східної Азії (див. табл. 1). Найвищі показники товарообігу були зафіксовані з В'єтнамом, Індонезією та Малайзією, що відображає активну двосторонню торгівлю в галузі сільського господарства, технологій та промислової продукції. Натомість країни з нижчими показниками товарообігу, такі як Лаос і Бруней-Даруссалам, залишаються менш активними економічними партнерами для України у Південно-Східній Азії.

На основі проведеного аналізу торговельних відносин між Україною та країнами АСЕАН у 2023 році встановлено важливу роль країн Південно-Східної Азії для української економіки, особливо в контексті експорту сільськогосподарської продукції та імпорту технологічних товарів. Однак помітний дисбаланс між експортом та імпортом свідчить про потребу в подальшому розвитку стратегії диверсифікації експорту та стимулювання торгівлі високотехнологічними товарами. Для досягнення більш збалансованої торгівлі з країнами АСЕАН Україні слід посилити експорт продукції з високою доданою вартістю та активізувати співпрацю в галузях зростаючого попиту, зокрема у фармацевтичному секторі, машинобудуванні та інноваційних технологіях.

Наразі Україна розглядає Сінгапур як одного з ключових партнерів у Південно-Східній Азії, запрошуючи сінгапурські компанії до участі в інвестиційних проєктах у таких сферах, як сільське господарство, інформаційні технології, логістика, енергетика та інші галузі. Попри російську військову агресію та супутню економічну кризу, українсько-сінгапурське економічне співробітництво у 2022 році вийшло на новий рівень, демонструючи зростання в багатьох секторах, а українські компанії зберігають значний інтерес до ринку Сінгапуру.

Завдяки зусиллям Міністерства закордонних справ України та Державної служби з питань безпеки харчових продуктів і захисту споживачів, 3 серпня 2022 року українські виробники кормів для домашніх тварин отримали можливість експортувати свою продукцію до Сінгапуру, що стало можливим завдяки затвердженню експортного санітарного сертифіката, що відкриває українським підприємствам доступ до ринку кормів Сінгапуру, який щорічно імпортує продукцію на суму близько 170 млн. дол. США. Продовольча співпраця із Сінгапуром має потенціал принести українським виробникам майже 500 млн. дол. США щороку, оскільки продукти харчування, від овочів до птиці, складають значну частку імпорту Сінгапуру. Важливу роль у двосторонній співпраці відіграють українські регіони, такі як Дніпропетровська область, яка експортує до Сінгапуру металургійну та сільськогосподарську продукцію [8].

Таблиця 1

Товарообіг між Україною та країнами АСЕАН у 2023 році, млн. дол. США

Країна	Товарообіг	Експорт з України	Категорії експортних товарів	Імпорт в Україну	Категорії імпортованих товарів
Бруней-Даруссалам	0,023	0,016	Контрольні та вимірювальні прилади, профілепроектори, машини для тестування механічних властивостей матеріалів, прилади для вимірювання електричних величин, прилади для виявлення іонізуючого випромінювання.	0,007	Органічні та неорганічні сполуки, деталі та пристрої для транспортних засобів.
В'єтнам	592,678	68,564	Пшениця, оброблена деревина, макуха, тверді відходи, що утворюються в процесі добування рослинних жирів, екстракти солоду, харчові продукти з/без какао, упаковані лікарські засоби.	524,114	Електричні комунікаційні пристрої, друкарське обладнання, взуття, автоматичні машини для обробки даних, кавові продукти.
Індонезія	326,708	129,271	Пшениця, похідні крохмалю, адгезиви, упаковані лікарські засоби, різні типи ізольованих кабелів.	197,437	Продукти, що містять пальмову олію, взуття, різні види олій, електричні прилади для догляду, різні види паперу.
Камбоджа	27,148	0,519	Нафта і нафтопродукти, пшениця, субпродукти, макуха, тверді відходи, що утворюються в процесі добування рослинної олії, промислові та лабораторні печі, неелектричні печі для випалювання.	26,629	В'язані вироби, шкіряне та текстильне взуття, пальто, дощовики, куртки, валізи, сумки, футляри.
Лаос	5,265	0,008	Яловичі, свинячі, баранячі та кінські субпродукти.	5,257	Мінеральні та хімічні добрива, поташ, кава, кавові оболонки, замітники кави, іграшки, моделі в меншому масштабі (репліки реальних об'єктів), головоломки, пальта, дощовики, куртки та в'язані вироби.
Малайзія	408,267	120,26	Різні види олій, пшениця, сушені бобові культури, макуха, тверді відходи, що утворюються в процесі екстракції рослинних жирів.	288,007	Електричні комунікаційні пристрої, пальмова олія, електронні схеми/модулі, хімічно перетворені жири/олії, алюмінієвий дріт, електричні нагрівальні прилади.
М'янма	45,457	11,953	Нафта і нафтопродукти, різні рослинні олії, згущене молоко, вершки, макуха, тверді відходи від жирів та олій, поверхнево-активні речовини, мийні засоби.	33,504	Одяг та аксесуари, текстиль, в'язані речі, взуття, рис, валізи, сумки, футляри.
Сінгапур	118,397	58,444	Яйця птиці, соняшникова, сафлорова та бавовняна олія, ріпакова і гірчична олія, ячмінь, турбореактивні, турбогвинтові двигуни та інші газові турбіни, ріпакова олія.	59,953	Електронні компоненти, продукти з какао, медичні прилади, слухові апарати, аналітичні інструменти, електричні комунікаційні пристрої.
Таїланд	246,208	39,174	Пшениця та крохмалі, олії, сушені бобові культури, соєві боби, упаковані лікарські засоби.	207,034	Моторні транспортні засоби, фрукти, горіхи, інформаційні машини та пристрої, рибні продукти, ікра, шини.
Філіппіни	75,491	16,925	Пшениця, згущене молоко та вершки, масло, сушені бобові культури, упаковані лікарські засоби.	58,566	Електронні компоненти, друкарське обладнання, електричні нагрівальні прилади.

Продовження табл. 1

АСЕАН загалом	1,846 млрд. дол. США	0,445 млрд. дол. США	Сільськогосподарська сировина, харчові продукти, технічні прилади та обладнання, електроніка, упаковані лікарські засоби.	1,401 млрд. дол. США	Текстильні вироби та взуття, сільськогосподарська сировина, харчові продукти, електроніка та комп'ютерне обладнання, металеві вироби.
----------------------	----------------------	----------------------	---	----------------------	---

Джерело: сформовано автором на основі джерела: [7]

Україна продовжує розвивати партнерські відносини з країнами Південно-Східної Азії, що охоплюють такі важливі сфери, як торгівля, економіка, освіта та культура. Рівень співпраці з країнами АСЕАН може різнитися, проте деякі держави, зокрема В'єтнам, стали ключовими партнерами для України. Економічні відносини між двома країнами демонструють стабільне зростання торговельних обмінів, що сприяє зміцненню двосторонніх проектів та ініціатив. Свого часу важливим кроком у поглибленні партнерства стало відкриття українських дипломатичних представництв в Індонезії, В'єтнамі, Сінгапурі, Малайзії та Таїланді [9]. Крім того, статус спостерігача України в Міжпарламентській Асамблеї АСЕАН та відкриття Центру досліджень країн АСЕАН у Києві посилюють науково-дослідницьке та освітнє співробітництво, а також гуманітарні зв'язки між Україною та державами АСЕАН [10].

Співпраця з АСЕАН є стратегічно важливою для України, оскільки економіки цих держав посідають сьоме місце у світі за розміром, що відкриває перспективи для подальшого економічного зростання. Для зміцнення позицій України необхідно активно використовувати досвід інших європейських країн, зокрема прагнути отримати статус АСЕАН +1 і працювати над створенням умов для переговорів щодо зони вільної торгівлі [11]. Пандемія та війна суттєво вплинули на економічну взаємодію, зокрема на експорт зернових, що зазнав труднощів через блокування портів та руйнування інфраструктури. Незважаючи на це, Україна активно долає виклики, знаходячи нові ринки та відновлюючи інфраструктурні об'єкти. За обсягами торгівлі лідером серед країн АСЕАН є Індонезія, однак стабільні відносини зберігаються також з Малайзією, Сінгапуром, Таїландом і В'єтнамом [9; 10].

АСЕАН розробила ряд стратегічних документів, що регулюють питання харчування, продовольчої безпеки та забезпечення сталого сільського господарства, зокрема, Стратегічний план співпраці в галузі продовольства, сільського господарства та лісівництва на 2016–2025 роки, а також Інтегровану структуру продовольчої безпеки та Стратегічний план дій на 2021–2025 роки [12]. Україна вбачає важливість у співпраці з АСЕАН у сфері продовольства, аграрного сектору та лісівництва, а також активно ініціює міжнародні програми з метою сприяння глобальній продовольчій безпеці, серед яких «Зернова ініціатива Чорного моря», де 60% експорту спрямовано до країн Азії та Африки [13].

У сучасних умовах глобалізації та економічної інтеграції важливим завданням зовнішньополітичної діяльності України є поглиблення співпраці з країнами Південно-Східної Азії, зокрема з державами-членами АСЕАН. Ефективне співробітництво з цим регіоном відкриває нові можливості для залучення інвестицій, розвитку експорту та технологічного обміну. Однак для досягнення цих цілей необхідно реалізувати низку стратегічних заходів, спрямованих на спрощення митних процедур, покращення технічної співпраці та активізацію торговельно-економічної взаємодії (див. табл. 2).

Зважаючи на важливість розвитку економічних відносин з державами АСЕАН, впровадження вищезазначених заходів дозволить Україні не тільки покращити експортні можливості та залучити іноземні інвестиції, а й підвищити рівень політичного та соціально-культурного співробітництва з регіоном. Відкриття нових ринків, створення сприятливих умов для розвитку фермерства та високотехнологічних галузей, а також розширення зон вільної торгівлі сприятиме підвищенню конкурентоспроможності України на міжнародній арені та зміцненню її позицій у глобальних економічних процесах [14].

Таким чином, взаємодія України з країнами АСЕАН поступово зростає, що свідчить про стабільний розвиток економічних і політичних відносин, а також створює сприятливі умови для подальшого зміцнення партнерства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі проведеного дослідження можна дійти висновку, що економічна взаємодія України з країнами Південно-Східної Азії, зокрема з країнами-членами АСЕАН, є критично важливим аспектом зовнішньої економічної політики України. На основі проведеного аналізу можна відзначити, що потенціал для розвитку економічної взаємодії України з країнами Південно-Східної Азії є значним, проте наявний дисбаланс між експортом та імпортом свідчить про потребу в стратегічному підході до диверсифікації експорту та активізації торгівлі високотехнологічними товарами. Варто відзначити, що результати дослідження підкреслюють необхідність застосування комплексного підходу до формування та реалізації зовнішньоекономічної стратегії України, яка дозволить забезпечити стійкий економічний розвиток та підвищити конкурентоспроможність на міжнародній арені.

Отримані результати дослідження можуть бути використані для розробки та вдосконалення

Таблиця 2

Можливі заходи для розвитку співпраці між Україною та державами АСЕАН

Напрямок співпраці	Рекомендовані заходи
Митні процедури та сертифікація	Укласти міжвідомчі міжнародні угоди для спрощення і прискорення митних процедур, сертифікації продукції та отримання дозвільних документів.
Розвиток сільського господарства	Відновити зруйновану сільськогосподарську інфраструктуру та сприяти безпечному розвитку фермерства шляхом співпраці з іноземними партнерами на взаємовигідних умовах.
Сприяння експорту	Активізувати роботу закордонних дипломатичних установ для просування експорту продукції з високою доданою вартістю на ринки країн АСЕАН.
Ефективність двосторонніх угод	Перевірити дієвість існуючих угод двостороннього співробітництва та усунути прогалини у оперативній комунікації між сторонами.
Інформаційна підтримка	Забезпечити якісне наповнення веб-сайтів закордонних дипломатичних установ України покроковими інструкціями щодо торговельних механізмів українською та мовою країни перебування.
Спростити експортне погодження	На законодавчому рівні спростити процес погодження експортних операцій та зменшити податок на прибуток для високотехнологічних галузей.
Пільгові програми кредитування	Розробити пільгові кредитні програми для виконання експортних угод з урахуванням податкових особливостей країн субрегіону Південно-Східної Азії.
Інституціоналізація співпраці	Створити Комітет АСЕАН в Україні та запустити Спільну комісію для секторального співробітництва.
Торговельно-економічна місія	Відкрити постійну торговельно-економічну місію України в регіоні Південно-Східної Азії для підтримки інвесторів та надання допомоги українським бізнес-структурам.
Розширення ринків та відкритість економіки	Розробити конкретні прагматичні рішення щодо розширення ринків і забезпечення відкритості ринків товарів, послуг та технологій через співпрацю з профільними міністерствами та дослідницькими установами.
Український Дім в Індонезії	Розглянути відкриття Українського Дому в Республіці Індонезія для сприяння розвитку торговельно-економічних відносин.
Зони вільної торгівлі з країнами АСЕАН	Досягти угод зі В'єтнамом, Індонезією, Сінгапуром, Малайзією та Філіппінами щодо створення зон вільної торгівлі або преференційного ставлення у рамках інших угод.

Джерело: розроблено автором

стратегії зовнішньоекономічної політики України, зокрема у контексті зміцнення торговельних відносин з країнами Південно-Східної Азії. Варто зазначити, що результати дослідження можуть послужити для розробки аналітичних інструментів, які дозволять оцінювати ефективність існуючих двосторонніх угод, а також для розробки рекомендацій щодо інституційних ініціатив, спрямованих на підтримку економічної взаємодії з країнами

Південно-Східної Азії. Перспективи подальших досліджень полягають у проведенні аналізу механізмів економічної взаємодії між Україною та країнами Південно-Східної Азії, зокрема в оцінці впливу зовнішньоекономічних факторів на торговельні відносини, а також важливим напрямком є вивчення потенціалу співпраці у високотехнологічних галузях, таких як інформаційні технології, фармацевтика та машинобудування.

Література

1. Крупеня І. М. Сучасні міжнародні відносини в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні та українсько-азіатська співпраця в умовах російської агресії проти України. Україна і світ в умовах воєнних викликів : колективна монографія / за заг. ред. к.і.н., доц. Подрез Ю. В. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. С. 45–69.
2. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України від 26 серпня 2021 року № 448/2021. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (дата звернення: 20.09.2024).
3. Про схвалення Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017–2021 роки : Закон України від 27 грудня 2017 р. № 1017-р. Поточна редакція: 17.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 20.09.2024).

4. Signing of the Instrument of Accession to the Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia (TAC). ASEAN. Cambodia. 2022. URL: <https://asean2022.mfaic.gov.kh/posts/2022-11-12-News-Signing-ofthe-Instrument-of-Accession-to-the-Treaty-of-Amity-and-Cooperationin-Southeast-Asia-TAC-15-45-57> (дата звернення: 20.09.2024).
5. Договір про дружбу та співробітництво в Південно-Східній Азії від 24 лютого 1976 року. Приєднання: 21.12.2023. підстава — 3531-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/921_001-76#n3 (дата звернення: 20.09.2024).
6. Про приєднання України до Договору про дружбу та співробітництво в Південно-Східній Азії : Закон України від 21 грудня 2023 р. № 3531-IX. Набрання чинності: 13.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3531-20#Text> (дата звернення: 20.09.2024).
7. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. UKRAINE-ASEAN: vision of cooperation. Kyiv, February 2024. 66 p. URL: <https://singapore.mfa.gov.ua/storage/app/sites/68/uploaded-files/ukraine-asean-vision-of-cooperation.pdf> (дата звернення: 20.09.2024).
8. Gerasymchuk S. Singapore and Ukraine: A Window to the South-East Asia. Foreign Policy Council «Ukrainian Prism», 2023. 20 p. URL: https://prismua.org/wp-content/uploads/2023/11/Eng_singapore.pdf (дата звернення: 20.09.2024).
9. 44 держави й організації — повний склад учасників саміту Кримської платформи. *Укрінформ*. 2021. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-crimea/3300420-hto-vizme-ucastu-samiti-krimskoi-platforni-povnij-sklad.html> (дата звернення: 20.09.2024).
10. Політичні відносини між Україною і Таїландом. МЗС. 2024. URL: <https://thailand.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/555-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-i-tajilandom> (дата звернення: 20.09.2024).
11. Георгій Е. Величезні можливості. Як Азія може змінити долю України. *BBC News Україна*. 2020. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-55173910> (дата звернення: 20.09.2024).
12. ASEAN Integrated Food Security Framework and Strategic Plan of Action on Food Security in the ASEAN Region 2021–2025. 2020. URL: <https://asean.org/wpcontent/uploads/2020/11/42-AIFS-Framework-SPAFS-Final-13-July-2020.pdf> (дата звернення: 20.09.2024).
13. United Nations. Black Sea Grain Initiative. 2023. URL: <https://www.un.org/en/black-sea-grain-initiative> (дата звернення: 20.09.2024).
14. Дейнеко Д. О. Актуальний стан та перспективи економічного співробітництва між Україною та АСЕАН, державами-членами АСЕАН. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2023. № 61. С. 118–124.
15. Савченко М., Кулявець В., Квасницька О. Проблеми і перспективи економічного співробітництва України з країнами асоціації держав Південно-Східної Азії. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 1(80). https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.01.

References

1. Krupenia, I.M. (2023). Suchasni mizhnarodni vidnosyny v Aziatsko-Tykhookeanskomu rehioni ta ukrainsko-aziatska spivpratsia v umovakh rosiiskoi ahresii proty Ukrainy [Modern international relations in the Asia-Pacific region and Ukrainian-Asian cooperation in the context of Russian aggression against Ukraine]. *Ukraina i svit v umovakh voennykh vyklykiv: kolektyvna monohrafiia./za zah. red.k.i.n., dots. Podriy Yu. V. Sumy: SumDPU imeni A. S. Makarenka*, pp. 45–69 [in Ukrainian].
2. Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy. (2021). Stratehiia zovnishnopolitychnoi diialnosti Ukrainy vid 26 serpnia 2021 roku № 448/2021 [Strategy of foreign policy activity of Ukraine dated August 26, 2021 No. 448/2021]. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy. (2017). Pro skhvalennia Eksportnoi stratehii Ukrainy (“dorozhnoi karty” stratehichnoho rozvytku torhivli) na 2017–2021 roky: vid 27 hrudnia 2017 r. № 1017-r [On the approval of the Export Strategy of Ukraine (“road map” of strategic trade development) for 2017–2021: from December 27, 2017 No. 1017-r]. Potochna redaktsiia: 17.09.2020. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
4. ASEAN. (2022). Signing of the Instrument of Accession to the Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia (TAC). Cambodia. Retrieved from <https://asean2022.mfaic.gov.kh/posts/2022-11-12-News-Signing-ofthe-Instrument-of-Accession-to-the-Treaty-of-Amity-and-Cooperationin-Southeast-Asia-TAC-15-45-57>.
5. Dohovir pro druzhbu ta spivrobotnytstvo v Pivdenno-Skhidnii Azii vid 24 liutoho 1976 roku [Treaty of Friendship and Cooperation in Southeast Asia dated February 24, 1976]. (2023). Pryiednannia: 21.12.2023, pidstava — 3531-IX. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/921_001-76#n3 [in Ukrainian].
6. Zakon Ukrainy (2023). Pro pryiednannia Ukrainy do Dohovoru pro druzhbu ta spivrobotnytstvo v Pivdenno-Skhidnii Azii: vid 21 hrudnia 2023 r. № 3531-IX [On the accession of Ukraine to the Treaty of Friendship and Cooperation in South-east Asia: from December 21, 2023 No. 3531-IX]. Nabrannia chynnosti: 13.01.2024. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3531-20#Text> [in Ukrainian].
7. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. (2024). UKRAINE-ASEAN: vision of cooperation. KYIV. 66 p. Retrieved from <https://singapore.mfa.gov.ua/storage/app/sites/68/uploaded-files/ukraine-asean-vision-of-cooperation.pdf>.
8. Gerasymchuk, S. (2023). Singapore and Ukraine: A Window to the South-East Asia. Foreign Policy Council “Ukrainian Prism”, 20 p. Retrieved from https://prismua.org/wp-content/uploads/2023/11/Eng_singapore.pdf.

9. Ukrinform. (2021). 44 derzhavy y orhanizatsii — povnyi sklad uchasnykiv samitu Krymskoi platformy [44 states and organizations are the full composition of the Crimean Platform summit participants]. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-crimea/3300420-hto-vizme-ucastu-samiti-krymskoi-platformi-povnij-sklad.html> [in Ukrainian].
10. MZS. (2024). Politychni vidnosyny mizh Ukrainoiu i Tailandom [Political relations between Ukraine and Thailand]. Retrieved from <https://thailand.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/555-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-i-tajilandom> [in Ukrainian].
11. Heorhii, E. (2020). Velychezni mozhlyvosti. Yak Aziia mozhe zminyty doliu Ukrainy [Huge opportunities. How Asia can change the fate of Ukraine]. BBC News Ukraina. Retrieved from <https://www.bbc.com/ukrainian/features-55173910> [in Ukrainian].
12. ASEAN Integrated Food Security Framework and Strategic Plan of Action on Food Security in the ASEAN Region 2021–2025. (2020). Retrieved from <https://asean.org/wpcontent/uploads/2020/11/42-AIFS-Framework-SPAFS-Final-13-July-2020.pdf>.
13. United Nations. (2023). Black Sea Grain Initiative. Retrieved from <https://www.un.org/en/black-sea-grain-initiative>.
14. Deineko, D. O. (2023). Aktualnyi stan ta perspektyvy ekonomichnoho spivrobitnytstva mizh Ukrainoiu ta ASEAN, derzhavamy-chlenamy ASEAN [The current state and prospects of economic cooperation between Ukraine and ASEAN, ASEAN member states]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Yurysprudentsiia*, vol. 61, pp. 118–124 [in Ukrainian].
15. Savchenko, M., Kulyavets, V., Kvasnyts'ka, O. (2023). Problemy i perspektyvy ekonomichnoho spivrobitnytstva Ukrainy z krayinamy asotsiatsiyi derzhav Pivdenno-Skhidnoyi Azii [Problems and prospects of economic cooperation of Ukraine with the countries of the Association of Southeast Asian Nations]. *Halyskyi ekonomichnyy visnyk*, vol. 1(80). https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.01.